

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШІНСЬКОГО»,
АНЬХОЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЕКОНОМІКИ
(ANHUI UNIVERSITY OF FINANCE AND ECONOMICS) (KHP);
КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ЛОС-АНЖЕЛЕСІ
(UNIVERSITY OF CALIFORNIA, LOS ANGELES) (USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF SAMARIA) (ISRAEL)**

**кафедра філософських і соціологічних студій та соціокультурних
практик**

МАТЕРІАЛИ

**VIII Міжнародної наукової конференції
«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО
ПІЗНАННЯ»**

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Одеса -2026

УДК: 1:403:316.6 (08)

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026>

Методологія та технологія сучасного філософського пізнання. Матеріали VIII Міжнародної конференції студентів, молодих вчених та науковців (Одеса, 21-22 травня 2026 р.) 207 с.

Рецензенти:

Стовпець Олександр Васильович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету.

Каменська Тетяна Григорівна, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова.

Збірник матеріалів VIII Міжнародної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» вміщує матеріали, які досліджують методологію сучасного пізнання; Голодомор – геноцид - Холокост: проблема пізнання моральних складових розвитку XXI століття; трансформаційні процеси в сучасному суспільстві; сучасні підходи до вивчення цінностей та ціннісних орієнтацій; філософсько-освітні парадигми сучасного суспільства; філософію штучного інтелекту. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 15 від 25 червня 2026 р.)

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026-3>

Лісєнко Олена Василівна, докторка соціологічних наук, професорка, професорка кафедри філософських та соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна.

<https://orcid.org/0000-0002-0408-5203>

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЙ ЦІННІСНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Дослідження трансформацій ціннісної системи українського суспільства, який є одним із фундаментальних процесів пострадянського та сучасного етапів розвитку українського суспільства, стала, безперечно, важливою темою вітчизняного наукового дискурсу. В цілому аксіологізація досліджень в сучасному українському суспільстві пов'язана з політичними, економічними, соціокультурними трансформаціями, які викликані війною, євроінтеграцією, цифровізацією, переосмисленням моделей національної ідентичності та суспільної солідарності. У цих умовах дослідження суспільної аксіосфери, де зосереджуються цінності людей, стає важливою для осмислення ціннісних засад соціальної консолідації та національної єдності.

Особливої значущості дослідження трансформації ціннісної системи сучасного українського суспільства набуває в умовах повномасштабної російсько-української війни. Війна стала потужним каталізатором переоцінки ціннісних орієнтацій, вплинула на зростання важливості цінностей свободи, патріотизму, державної незалежності, патріотизму, а також цінностей, пов'язаних із солідарізацією, зміцненням соціальних зв'язків. Але тут потрібно зазначити, що ціннісні зміни на мікрорівні/індивідуально-особистому рівні, не завжди відбуваються синхронно з макрозмінами в політиці, економіці, соціокультурній сфері, крім того зміст, спрямованість і темп макрозмін можуть сприйматися, як показують соціологічні дослідження, різними поколіннями людей по-різному, що відображається на ціннісних пріоритетах представників цих поколінь [1].

Методологічний аналіз трансформацій ціннісної системи сучасного українського суспільства доцільно здійснювати з урахування фундаментальної характеристики трансформаційних суспільств – стану нормативної та ціннісної невизначеності. Саме цей стан, у соціологічній традиції, пов'язується з феноменом аномії, що описує розрив між інституційно закріпленими нормами та реальною поведінкою індивідів. У цьому контексті методологія дослідження має враховувати не лише фіксацію ціннісних змін, але й саму природу невизначеності як системоутворюючого фактора. Інакше кажучи, невизначеність не є лише фоном соціальних процесів – вона є їхнім активним структурним елементом.

Одним із найбільш евристично продуктивних методологічних підходів до дослідження трансформацій ціннісної системи суспільства є соціокультурний підхід. Застосування соціокультурної методології дає змогу виявити механізми формування, відтворення та трансформації цінностей у контексті повсякденності, комунікації та інституційних практик. Соціокультурна методологія дає змогу розглядати трансформацію ціннісної системи не як зміну ціннісної ієрархії, а як глибинний процес перебудови символічного простору суспільства. У цьому процесі цінності виступають одночасно і продуктом культури, і механізмом її відтворення, і ресурсом соціальної інтеграції.

У той же час соціокультурна методологія дозволяє зафіксувати і внутрішні суперечності цього процесу. Процес формування та зміни цінностей супроводжується конфліктом між модернізаційними та традиційними ціннісними пріоритетами, між індивідуалістичними та колективістськими установками, між локальними культурними кодами та глобальними впливами. Саме ця напруга формує складну картину ціннісної динаміки.

Методологічно важливим є врахування того, що ціннісні трансформації неможливо об'єктивно вивчати лише за допомогою стандартних кількісних інструментів. Цінності, які в загальному вигляді розуміються як складова світогляду людей, мають багатовимірну природу і потребують поєднання емпіричних вимірювань із якісною інтерпретацією смислів. Саме розрив між декларативними установками, реальними практиками та глибинними інтерпретаціями дозволяє виявити справжню динаміку змін у ціннісній системі.

Як зазначається Є. Головахою, будь-які ціннісні системи характеризуються загальною сталістю, що забезпечує можливість збереження суспільних зав'язків в умовах кардинальної зміни принципів соціальної організації [2]. У процесі пострадянської трансформації українського суспільства в масовій ціннісній свідомості населення України збереглися базові цінності – матеріальне благополуччя, здоров'я, сім'я, мир і добробут дітей. Вони потенційно могли виконувати інтеграційну функцію та сприяти суспільній стабільності. Однак ці орієнтири переважно залишалися на рівні мікросередовища й регулювали міжособистісні відносини, не формуючи цілісної основи для організації суспільства в цілому. За таких умов актуалізувалася потреба у формуванні нових політико-громадянських цінностей, здатних інтегрувати громадян демократичної України у ширший контекст демократичних суспільств. Як свідчать дані моніторингу Інституту соціології НАН України, з 2014 року, особливо під впливом подій на сході країни, в масовій ціннісній свідомості населення України почали відбуватися зміни, пов'язані з зростанням важливості цінностей державної незалежності, патріотизму, а також цінності, пов'язані із комунікацією, толерантністю, солідаризацією, зміцненням соціальних зв'язків [3]. Основною тенденцією трансформації системи цінностей в українському суспільстві в умовах викликів воєнного стану, як показують соціологічні дослідження, є поступовий зсув від пострадянської системи цінностей суспільства до сучасних ціннісних конструктів незалежної державності. Водночас варто зазначити, що ціннісні зміни в сучасному

українському суспільстві загалом характеризуються значною ускладненістю, що зумовлено необхідністю одночасної реалізації кількох масштабних суспільних процесів: державотворення (побудова правової та соціальної держави), націєтворення (формування політичної нації), маркетизація (розбудова ринкової економіки), демократизації (створення демократичних інститутів і просування до зрілої, консолідованої демократії).

Отже, методологічні аспекти дослідження трансформації ціннісної системи сучасного українського суспільства і розробка сучасних підходів до їх осмислення залишаються актуальними і недостатньо розробленими. Тому необхідна подальша розробка методологічних та методичних підходів, які створюють підґрунтя для подальшого дослідження складних процесів трансформації ціннісної системи сучасного українського суспільства в сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Ручка А. Цінності та ціннісні зміни в новітній історії України // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 років незалежності. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. С. 486-497 с.
2. Головаха Є. Ціннісні засади і бар'єри модернізації українського суспільства //Ціннісна складова модернізаційних процесів у сучасному соціумі України. К.:ДУ «Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2014. С. 83-96.
3. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2025: Колективна монографія. Київ: Інститут соціології НАН України, 2025. 404 с.

DOI: <https://doi.org/10.24195/PhilosophicalKnowledge2026-4>

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

<http://orcid.org/0000-0002-0323-4457>

ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ МОРАЛІ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У сучасному світі одним з найважливіших соціальних регуляторів, який включений в систему суспільних відносин і цілеспрямовано впливає на перетворення свідомості особистості, є мораль. Само моралі належить особливе місце у формуванні духовного світу особистості, активної життєвої позиції, а також соціуму і культури. Додаючи аксіологічний контекст, який у даному ракурсі є базисним, можемо сказати, що мораль, «є особливою формою суспільної свідомості та видом суспільних відносин, який регулює дії людини в суспільстві за допомогою цінностей» [1].

З М І С Т

	ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ	4
	Пленарне засідання	20
<i>Borinshtein Y., Schwartz D.</i>	THE IDEA OF LIBERAL ARTS IN THE AMERICAN EDUCATIONAL SPACE	20
<i>Єременко О.М.</i>	ФІЛОСОФСЬКА КОМБІНАТОРИКА ЯК МЕТОД ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ	23
<i>Daniel Hasidim Or Chalon</i>	THE ADVANTAGES OF KEYNESIANISM IN MODERN SOCIETY	27
<i>Іванова Н. В.</i>	ЯК ПОЗБУТИСЯ ІДЕНТИЧНОСТІ: ВІД ДОШКІЛЛЯ ДО ВЛАСНОГО Я (ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ)	30
<i>Висоцька О. Є.</i>	ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ЗМІН: МЕТОДОЛОГІЧНЕ ПІДРУНТЯ	33
<i>Єршова-Бабенко І.В.</i>	ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ І КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ НЕЛІНІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ – МЕТОДОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ	36
<i>Добролюбська Ю. А.</i>	ФІЛОСОФІЯ АРХІВОЗНАВСТВА ПЕРЕД ВИКЛИКАМИ ПОСТМОДЕРНІЗМУ	39
<i>Стовпець О.В.</i>	КОНЦЕПЦІЯ «НОВЕ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ» ТА СУЧАСНА ГЕОПОЛІТИКА	42
<i>Возний І. П.</i>	СУЧАСНІ ВИКЛИКИ СОЦІАЛЬНО- ГУМАНІТАРНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ	45
<i>Лісеєнко О. В.</i>	МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦІННІСНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	50

VIII Міжнародної наукової конференції студентів, молодих вчених та науковців

“МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ СУЧАСНОГО ФІЛОСОФСЬКОГО ПІЗНАННЯ”

(Одеса, 21-22 травня 2026 року)

Адреса редакції:

Україна, 65020, м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26, каб. 73 Тел.: (0482) 732-09-52